A°. 1827. N°. 43.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG DEN 9 APRIL.

IÖNISCHE EILANDEN.

KORFU den 10 Maart. Men heeft officiele berigten van den volkomen nederlaag van Redchid-Pacha, in wiens handen men reeds verspreid had, dat de citadel van Athene zoude gevallen zijn. De Grieken, zich meester van de haven Pireus gemaakt hebbende, hadden er 3000 man aan land gezet. De Seraskier, die de acropolis (citadel) door den honger wilde bedwingen, liet 1000 man te Athenen achter, en trok met zijne overige troepen tegen de Grieken. Hij werd met groot verlies terug geslagen. De bezetting van den acropolis had intusschen eenen uitval gedaan, de Turken, die de stad bewaarden, afgemaakt, en de verschansingen van het vijandelijk leger vernield. Nu werd het overeengekomen sein van de citadel gegeven. Alle de Grieksche Generaals, Nicetas, Londos (Moreoten), Zavellas en C. Botsaris (Soulioten), Carafskaki en alle de braven van Romelien, in de verschillende oorden van Attika verspreid, snelden van alle zijden toe ten strijde, en vielen met verwoedheid op den vijand aan. Aanvankelijk hoorde men van alle kanten hevig schieten; na verloop van twee uren zweeg het vijandelijk geschut; dies te beter vernamen de strijders dat van de citadel; een ijdele schrik maakte zich van den vijand meester, hij nam de vlugt zonder te weten waar heen, want de Grieken waren talrijk en hadden alle de ommestreken der vijandelijke legerplaats bezet. Kioutaki is het gelukt om zich met een aantal ruiters eenen weg te banen; een gedeelte zijner troepen volgde hem van zeer nabij, en de Grieken hebben ze tot aan de stad Thebe in Beotien nagezet.

Alle de vreemde Philhellenen zijn bij dezen slag, die het lot van Minerva's stad beslist heeft, tegenwoordig geweest. De Heeren Hasting en Gordon hebben, van het dek der stoomboot *la Perseverance*, het eerste schot gedaan op de batterij van Reschid-Pacha, die de haven Pireus verdedigde, en de Grieksche matrozen maakten er zich, de karabijn in de haad, meester van, onder begunstiging der rook, welke het zeestrand bedekte.

Griekenland is daarenboven zeer veel aan de edelmoedigheid der Europische volken verschuldigd; door hare weldaden heeft het in Attika dat groot aantal braven kunnen vereenigen en onderhouden, die den vijand bestreden en verdreven hebben, welke de onafhankelijkheid der geheele natie bedreigde.

Het Turksche bulletin te Preveza (stad in het bezit der Turken) publiek gemaakt, luidt dus:

„Het gerucht, dat men verspreid heeft, als of er 6000 martelaren, in den veldslag in Attika geleverd, zouden gesneuveld zijn, is niet waar; officiele brieven uit het leger van den Seraskier Redschid-Pacha melden, dat er slechts 2000 man van zijne troepen gemist worden, het schijnt, dat die dapperen, bij het vervolgen der afvalligen, zich van het overig gedeelte van het onverwinnelijk leger des Profeets, verwijderd hebben."

Naar dit officieel leenigend berigt van den vijand, kan men opmaken, wat hij geleden heeft.

PORTUGAL.

LISSABON den 22 Maart. Van wegen het ministerie van oorlog, is een dagorde aan de krijgslieden van alle rang, op last van H. K. H. uitgevaardigd, ten blijk van hare groote tevredenheid en der nationale erkentelijkheid, over hun gedrag gedurende een tijdperk, dat zoo verstrekend voor de getrouwe troepen van den Koning en voor het Portugeesch karakter was.

Die dagorde wordt besloten door eene lijst der generaals, officieren en soldaten, aan welke H. K. H. eereteekenen of bevordering verleent voor hun gedrag gedurende den veldtogt gehouden.

Het blijkt dus, dat men in Portugal, den oorlog tegen de opstandelingen, als geëindigd beschouwt.

In die dagorde komt, onder anderen, deze zinsnede voor:

„Eenige benden die halsstarrig de rust in Tras-os-Montes verstooren bleven, hebben zich eindelijk genoodzaakt gezien een wijkplaats te zoeken op het naburig grondgebied, waar zij met schande door de autoriteiten zelve van een vreemd land ontwapend zijn."

— De Kamer der Pairs heeft zich, den 17de, tot een Geregtshof gevormd, om zich verder met het proces van den Gedeputeerden Mascaranhas bezig te houden. Hij verscheen, bijgestaan door zijnen verdediger den Advokaat Pinheiro.

De Prokureur des Konings heeft, ingevolge de akte van beschuldiging, op het bureau der Kamer neêrgelegd, herhaald, dat het bezwaar tegen den beschuldigden ingebragt, de opstand was, die, den 8 October 1826, te Tavira uitbarste, en welke het uitroepen van Don Miguel als Koning van Portugal ten gevolge had.

De President het gevoelen der Kamer gevraagd hebbende, of de zitting openlijk of geheim zoude worden gehouden, werd er, na eene zeer lange en levende discussie, bij meerderheid besloten, dat zij geheim zoude zijn.

Na vijf kwartier uur wordt zij wederom publiek, en de aangeklaagde openlijk onschuldig verklaard met eenparigheid van stemmen.

Don Manuel Mascaranhas is dadelijk op vrije voeten gesteld.

GROOT BRITTANNIE.

LONDEN den 30 Maart. Bijzondere brieven uit Brazilien melden, dat men weldra de bevrediging tusschen dat Keizerrijk en het Gouvernement van Buenos-Ayres te gemoet ziet. De Commissarissen belast om een einde aan de verschillen te maken, zijn te Monte-Video met de Paketboot *la Cynthie*, aangekomen. De Engelsche Gezant is mede van zijne reis naar het Zuiden terug gekeerd. Het fregat *la Sorte*, welke den Oostenrijkschen Gezant aan boord heeft, was nog niet opgedaagd. Het gerucht liep, bij het afgaan der Paketboot, waarmede die brieven overgebragt zijn, dat de Keizer besloten had, om in Europa terug te keeren, zoodra de vrede met Buenos-Ayres zoude geteekend zijn.

Een schip te Rio-Janeiro binnengeloopen, heeft er de tijding aangebragt van een zeegevecht tusschen de eskaders van Brazilien en Buenos-Ayres, waarin de laatsten vier schepen en 300 man zouden verloren hebben.

— *den 31 Maart*. De Kanselier van den Echekier in de Kamer der Gemeente voorgesteld hebbende, dat men het rapport over zekere toegestemde subsidien mogte uitbrengen, stelt de Heer Tierney, bij wegen van amandement voor, dat het rapport niet zoude gedaan worden dan op den 1sten Mei, omdat hij wenschte te kunnen zeker zijn van hun goed gebruik. Men had reeds geduld genoeg gehad. Lord Liverpool kon men als afgestorven beschouwen. Indien de Secretaris van Buitenlandsche Zaken bij voortduring in het vertrouwen zoude blijven, ware dit niet slecht geplaatst (toejuiching): maar zoo lang de Koning geen ministerie benoemd had, zou hij geene guinje toestaan.

De Heer Canning zegt, dat de Koning heden de vrienden van Lord Liverpool had doen weten, dat Z. M. niet langer kon wachten en hem onmiddelijk moest doen vervangen; dat hij de Ministers als verantwoordelijk beschouwde en zich tegen het amandement verklaarde. Hetzelve is met eene meerderheid van 68 stemmen verworpen.

— Laatstleden Zaturdag avond, heeft de Heer Canning, na zijne terugkomst van den Koning, eene zamenkomst met den Heer Peel gehad, en eveneens de Hertog van Wellington. Vrijdag morgen, is de Secretaris Peel naar den Koning te Windsor vertrokken.

— Volgens tijdingen met het schip *the Leeds*, in twintig dagen, van de Amerikaansche Vereenigde Staten overgebragt, hadden de beide Kamers zich over eene Coloniale bill niet kunnen verstaan, zoo dat deze zaak zich in denzelfden staat bevond, als bij den aanvang der zitting. Men zag eene afkondiging te gemoet, waarbij het binnenloopen van de havens der Vereenigde Staten, aan de Engelsche schepen van West-Indien komende, zoude verboden worden.

— *Den 2 April*. Ofschoon Lord Liverpool dagelijks in ligchaamskrachten toeneemt, blijft hij echter steeds in denzelfden staat, wat de verstandelijke vermogens betreft.

Laatstleden Zaturdag is er een kabinets-raad gehouden aan het bureau van den Secretaris van Buitenlandsche Zaken. De Lord Kanselier, de Hertog van Wellington, de Graven Harrowby, Westmorland en Bathurst, de Heeren Peel en Canning, de Kanselier van den Echequier, de Vicomte Melville, de Heer Huskisson, de Heer Wynn en Lord Bexley hebben denzelven bijgewoond.

Vóór de vergadering had zich de Lord Kanselier bij den Graaf Liverpool vervoegd.

— Het lijdt, naar men zegt, geen tegenspraak meer, dat de Heer Canning aan het hoofd van het ministerie zal blijven; maar aan welke voorwaarden hij zich onderwerpen zoude, is nog niet bekend.

— Volgens brieven uit Lissabon van den 28 Maart, zou de Bank van Lissabon aan het Gouvernement, ter bestreiding van den openbaren dienst, 500,000 p. st. voorschieten door den verkoop van eene hoeveelheid Bank-Actien, bij de reeds in omloop zijnde te voegen. Bij het oprigten der Bank, werden er 5,000 actien gecreëerd, waarvan er slechts 3000 in omloop gebragt werden, en de overigen in handen van het Gouvernement bleven. Thans dat de staat der Bank zeer voorspoedig is, en de actien hoog in prijs zijn, zal men er over kunnen beschikken. Men biedt dezelven den tegenwoordigen actiehouders aan tegen den oorspronkelijken prijs, en, indien zij weigeren, zullen zij voor rekening van de openbare schatkist worden ingeschreven. Maar, daar de actien zeer hoog staan, houdt men zich verzekerd, dat zij door de tegenwoordige eigenaren zullen worden aangenomen.

— Een brief van Rio-Janeiro, van den 3 Februarij, meldt, dat de Keizer den 24 Januarij voor het eerst in het openbaar verschenen is. Hij had toen zijn voornemen verklaard om zich weder naar het zuiden te begeven en aan het hoofd van alle de beschikbare troepen te stellen, en al de zorg van den inwendigen dienst aan de militie te laten. Dit besluit is echter sedert veranderd door de aankomst van den Heer Gordon, op den 29ste, te St. Catharina, met 's lands schip *de Ranger*, en door die van twee Commissarissen van Buenos-Ayres, den 30ste met de paketboot geland. Dat

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

die Commissarissen genoegzame volmagten hebben om een traktaat van vrede te negotieren.

— Gecons. voor dadelijke rekening 82 en 3 vierde, en op de naast aanstaande rekening 82 en 3 vierde a 7 achtste; Echequier bill. 40 à 42 sch. premie; Mexikaansche 69 en 1 half zonder Coupon; Columbiaansche 40 en 1 half a 41; Cortes 12 en 5 achtste; Grieksche 15 en 3 vierde; Portugeesche 76; Russische 88.

FRANKRYK.

PARYS den 2 April. In de Kamer der Pairs heeft de Markies de Pastoret eene lijkrede uitgesproken over den Markies de la Place, den 5den Maart laatstleden overleden.

Na dat de discussien over het Militaire Wetboek tot artikel 45 waren voortgezet, is het rapport gehoord van den Groot-Referendaris over het voorgevallene bij den lijkstoet van den Hertog de la Rochefoucalt.

De Hertog de Doudeauville, de Baron Pasquier, de Minister van binnenlandsche Zaken, de Markies de Lally, de Hertog de Praslin, de Hertog Broglio, de Graaf de Saint-Roman, de Minister van oorlog en de Vicomte Lainé hebben achtereenvolgens gesproken. Laatstgemelde stelde voor, om den Groot-Referendaris te bedanken voor de ingewonnen narigten, en de uitkomst af te wachten van de begonnen judicieele instructie.

Dit voorstel werd zonder tegenspraak aangenomen.

— *Den 5 April*. Heden was de beursprijs der 5 pCts. 100 fr.; de 3 pCts. 80. Bank-Actien 2015.

NEDERLANDEN.

ANTWERPEN den 2 April. De kamer van koophandel dezer stad heeft bekend gemaakt: dat aan haar, bij eene ministeriele aanschrijving, van den 21 Maaat ll., is aangekondigd, dat, tot aanmoediging van de zeevaart en handel op de Zwarte zee, de Dardanellen voor de Nederlandsche vlag, zonder eenige beperking of voorwaarden, zijn opengesteld, zoodat de schepen van dit Koningrijk gerust voor Odessa kunnen bevracht worden, alwaar de Heer *Taitbout de Marigny*, de functien van Vice-Consul der Nederlanden waarneemt, terwijl de bevelhebbers der schepen altijd hunne toevlugt kunnen nemen tot den afgezant van Zijne Majesteit te Konstantinopolen, ingeval zij bescherming en bijstand noodig mogten hebben.

BRUSSEL den 4 April. In de Tweede Kamer der Staten-Generaal, heden vergaderd geweest, wordt, na de lezing van het proces-verbaal der voorgaande zitting, medegedeeld een brief van de Rekenkamer, houdende kennisgeving van het overlijden van den Heer *Keyser*, een harer leden; alsmede de reeds ingekomene verzoekschriften van de Heeren *van der Hoven*, *Bane*, *Havaert*, *Devisch Eybergen*, *van Lennip* en *van Etsingha*, verzoekende op de lijst der Kandidaten voor dien post geplaatst te worden.

Na vervolgens nog een rapport van de commissie tot de petitien, betreffende verzoekschriften tot het behouden van arrondissements- of kantons regtbanken, gehoord te hebben, werd gelezen het rapport der centrale sectie, rakende het voorstel van den Heer *Beelaarts*

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

Intusschen verleidde deze zaakrijke kortheid der eenvoudige voordragt aldra schrijfzieke dwazen, om *Caesars* stijl na te bootsen, en daartoe zijne historische uarigten slechts als stof te bezigen, welke zij dan kunstig trachtten te verwerken en sierlijk op te tooijen; terwijl ware kenners, door het moeijelijk te volgen, schier niet te bereiken voorbeeld, van alle *historische* geschrijf afgeschrikt worden.

In weerwil van de hooge waarde, welke *Caesar's Commentarii* wezenlijk bezitten; niettegenstaande de algemeene goedkeuring, ja zelfs bewondering, waarmede zij steeds gelezen en beoefend zijn, veroorloven sommigen zich echter, zijne geloofwaardigheid daar, waar hij de daden van anderen verhaalt, in twijfel te trekken, en beschuldigen hem tevens, dat hij in het verhaal van datgene, wat hij zelf verrigt heeft, het roemwaardige met al de schitterende kleuren geschilderd, doch zijne eigene zwakheden, gebreken en misstappen vergoelijkt of geheel verzwegen heeft. Op mij, zegt *Kuffner*, maken *Caesar's* Historische Tafereelen zulken indruk, als of ik heerlijke schilderstukken zonder verblindend kleurenspel, maar zeer naauwkeurig in de betrekkingen der deelen tot elkander, waarin de grootste teekening, vol uitdrukking in de eenvoudigste trekken, en daarbij in het gunstigste licht, zag ten toon gespreid.

———

Een overzigt van *Caesars* krijgsbedrijven en tevens eene korte schets der geschiedenis van zijnen tijd gedurende dezelven, kan de volgende beknopte inhoudsopgave der *Commentarii* van den *Gallischen* en *burgeroorlog* geven.

Het verhaal van den laatstgenoemden *oorlog*, begint *Caesar* met de ontwikkeling der aanleidende oorzaken. Na Gallie ten ondergebragt te hebben, begeeft hij zich met zijne legioenen naar Italie en belegert *Pompejus* te Brundisium. Deze scheept zijn leger in en zeilt des nachts heimelijk af. *Cæsar* verjaagt diens aanhangers uit Sardinie en Sicilie, trekt tegen Rome op, doet vruchteloos vredesvoorslagen en keert weder naar Gallie terug, zijne onderbevelhebbers belegeren Massilie; hij zelf, spoedt zich naar Spanje, waar hij de onderbevelhebbers van *Pompejus* overwint. *Pompejus* zendt den Massiliers eene vloot ter hulpe, vereenigt zich met dezelve, doch wordt geslagen. Nu worden de belegeringswerktuigen tot onder den muur der stad gebragt, en een gedeelte van dien muur wordt ondergraven. De Romeinen staan den belegerden eenen wapenstilstand toe, welken deze trouweloos breken. In eenen uitval verbranden zij de belegeringswerktuigen, doch geraken aldra weder in zulken nood, dat zij zich moeten overgeven.

De uit Sicilie verdreven aanhangers van *Pompejus* zeilen naar Afrika, slaan *Cæsars* onderbevelhebbers bij Utica, belegeren de stad, lijden echter eene nederlaag door het aanrukken van Koning *Juba*. Terwijl dit gebeurt, is *Cæsar* in Rome geweest, heeft daar, met

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

van Blokland, strekkende om titel 4, art. 7 van het burgerlijk wetboek, (op 26 Junij 1822 als wet gearresteerd, en waarbij het verleenen van huwelijks-dispensatie, zoowel tusschen schoonzuster als tusschen oom en nicht, en moei en neef, is opgedragen aan den Koning.) van stonden aan in werking te brengen. En werd besloten om hierover de discussien te openen onmiddelijk nadat de discussien over het ontwerp van wet op de regterlijke organisatie zullen zijn afgelopen.

Deze laatste discussien daarop aangevangen zijnde, voerde het eerst het woord de Minister van financien, die zich vooral beijverde om de bezwaren weg te nemen nopens de conflicten geuit, waaromtrent hij voorts zeide, dat de noodige bepalingen in het wetboek van regtspleging zoude gemaakt worden.

De Heeren *Barthelemy* en *Donker Curtius* spraken vervolgens, de eerste ongeveer anderhalf, en de laatste derdehalf uur, beide zich, om verschillende door hen aangevoerde redenen, tegen het ontwerp van wet verklarende.

De vergadering werd daarna gescheiden, en tot morgen ter voortzetting der discussien geadjourneerd, zijnde de eerst ingeschreven spreker, om heden het woord te voeren, de Heer *Leclercq*.

— *den 5 April*. In deze zitting heeft de Heer *Leclercq* zich tegen de wet verklaard, uitgaande uit het beginsel, dat het aantal van hoven en regtbanken, in het belang der ingezetenen, zoo veel mogelijk moet worden gesmaldeeld. Hij oordeelde, dat het onderhavig ontwerp strekte, om de onderscheidene provincien van elkander af te zonderen; om eenen provincialen, en geenszins een nationalen geest te bevorderen; en meende, dat de wet eer zoude strekken ter aankweking van chicane, dan van ware regtsgeleerdheid. Hij sprak voorts in den geest van den Heer *Barthelemy*, en meende, dat men naar aanleiding van art. 182 der grondwet, een geregtshof over verscheidene provincien konde stellen, en dat dus den wetgever alle mogelijke vrijheid was gelaten, om dit aantal te stellen, zoodanig als hij zulks geraden zoude oordeelen. Hij antwoordde tevens den steller der memorie omtrent het aantal der hoven in den geest van den Heer *Donker Curtius*. Hij verklaarde zich mede tegen de vereeniging van een hof van appel en eene regtbank van eersten aanleg in een en hetzelfde geregtshof.

Z. E. de Minister van justitie heeft bij die gelegenheid aangemerkt, dat de instelling van provinciale hoven door de grondwet is uitgemaakt. De Heer *Dotrenge* heeft daarop in het midden gebragt, dat hij, in der tijd mede een deel hebbende uitgemaakt van de commissie van redactie der grondwet, het niet daarvoor houdt, dat artikel 182 in dien zin moet worden verstaan.

De Heer *Fockema* heeft de wet verdedigd en, ten aanzien der conflicten, beweerd, dat de regterlijke magt een uitvloeisel was der uitvoerende magt, en dat ook in naam des Konings regt werd gesproken. Hij legde het artikel der grondwet uit in den geest van het onderhavig ontwerp, en trachtte de zwarigheden, daar tegen ingebragt, op te lossen.

De Heer *Serruys* heeft de wet bestreden en gesproken in den geest van den Heer *Donker Curtius*; — de Heer *Metelerkamp* heeft dezelve verdedigd.

De Heer *van der Kasteele* begrijpt dat het vermenigvuldigen der Provinciale hoven niet in het belang der justitie is, daar men voor alle dezelve geene goede regters zoude vinden kunnen. In sommige Provincien zouden de hoven geene genoegzame bezigheden hebben. Hij betoogt, dat zes hoven beter zijn zouden dan 18. Hij wenschte de regtbanken van eerste instantie afgescheiden van de hoven; hooger beroep van alle correctionele vonnissen, en meer bezoldiging voor de regters. Hij zal tegen de wet stemmen.

De Graaf *de Villaine* betreurt het gemis van het middel der amandementen, daar hij zich niet met het beginsel voegen kan, dat men, wanneer in eene wet, het goede het kwade overtrof, men dezelve moest aannemen. Hij bestreidt de bepalingen omtrent de conflicten als inconstitutioneel en tot despotismus voerende, en zou de decisie over de competentie aan de Regtbanken laten verblijven, waarvoor de zaken gebragt worden; keurt de verdeeling der gerigtshoven op eenen geographischen grondslag af; spreekt over de vermeerdering der onkosten, enz.

Hij voor zich zoude het aantal der regtbanken van eersten aanleg uitbreiden, hun tractement vermeerderen, en in geen geval meer dan vijf hoven van appel toelaten. Hij zal tegen de wet stemmen.

De Heer *Stassart*, doet over het algemeen de verbeteringen uitkomen, die het eerste ontwerp bij de tweede redactie ondergaan heeft, en verdedigt de bepalingen omtrent de conflicten en de Hoogere Gerigtshoven. Hij betreurt nogtans, bij de overweging, dat men ingevolge art. 63, van een vonnis tot een jaar gevangenis-straf en 600 gl. boeten, niet zal kunnen appelleren, het gemis van het middel der amandementen. Hij reserveert zijn stem.

De Heer *Dumon* is slecht gevolgd, hij spreekt zeer sterk tegen de bepalingen omtrent de conflicten, en zal tegen de wet stemmen.

De verdere discussien werden geadjourneerd tot morgen.

LEYDEN den 8 April. De tweede verjaardag van H. K. H. de Prinses Wilhelmine Marie Sophie Louise, het jongste kind van Z. K. H. den Prins van Oranje, is heden alhier met het uitsteken van vlaggen van de publieke gebouwen en vele particuliere huizen en het houden eener groote parade door het garnizoen, plegtig gevierd.

Eergister trof deze stad weder een groot verlies door het overlijden van den Wel-Edel Achtbaren Heer Adrianus Hartevelt, *Wethouder dezer Stad, Vrederechter van het Kanton Leyden N°. 1. enz.* Bij eene groote braafheid eenen onvermoeiden ijver parende, heeft hij in zijne veelvuldige betrekkingen zich steeds bevlijtigd om overal waar hij kon nuttig te zijn en zullen zijne groote diensten, zoo aan deze stad als aan veele nuttige inrichtingen bewezen, zeker onvergetelijk zijn en blijven, en zijn gemis algemeen betreurd worden.

MENGELINGEN.

IETS
OVER DE
COMMENTARII
OF
GEDENKSCHRIFTEN
VAN
CAJUS JULIUS CÆSAR.

Reeds eenmaal hebben wij gelegenheid gehad om met verdienden lof te gewagen van het belangrijk Werk, hetwelk de Duitsche geleerde C. Kuffner, onder den titel: *Artemidorus in het Romeinsche Rijk* in den trant of op het voorbeeld van *Barthelemy's* jongen *Anacharsis*, en van de *Atheensche Brieven*, heeft in het licht gegeven. Dit werk heeft in ons vaderland eenen kundigen smaakvollen vertaler gevonden (*), wiens arbeid ons sedert is bekend geworden, en bij de lezing van het IIde deel, hetwelk in 1826 is uitgekomen, de gunstige meening nog versterkt heeft, welke wij bij de lezing van het eerste reeds opgevat hadden. Reeds bij het lezen van het oorspronkelijk werk van *Kuffner*, hadden wij het voornemen gevat om andermaal daaruit iets mede te deelen, en wij vinden ons daartoe nu nog dubbeld genoopt, wijl dit de gelegenheid aanbiedt om den Heer *Steenbergen van Goor*, wegens zijnen welgeslaagden arbeid, welke indedaad de Hollandsche letterkunde met een schatbaar werk verrijkt, openlijk toe te juichen. *Kuffner* heeft in dit IIde deel de hoofdtrekken uit *Caesars* leven aangeduid, om daardoor ook de hoofdtrekken van zijn zedelijk en staatkundig karakter te erlangen, en daarnaar voorts die van zijn karakter als schrijver te kunnen ontwerpen, dewijl, zegt hij, de praktische mensch van den zuiver physischen even zoo weinig mag afgescheiden worden als men inhoud en daarstelling eens voortbrengsels van harmonische zielskrachten van elkander scheiden en afgezonderd beschouwen moet. Als geschiedschrijver verwierf *Cæsar* zich duurzamen roem door de zeven boeken der *gedenkwaardigheden* (zoo zegt *Kuffner*, en met hem zijn vertaler) maar *Commentarii* zijn juist hetzelfde wat de Franschen *Memoires* noemen. *Commentarii* beteekent taalkundig, niet zoo zeer *gedenkwaardigheden*, maar veeleer *gedenkschriften* of *memoires*, dat is zulke aanteekeningen, welke een schrijver tot herinnering van zichzelven en zijne tijdgenooten in geschriften gesteld heeft, en die de stoffe bevatten, waaruit naderhand de geschiedenis opgebouwd kan worden. Wij weten wel dat *Caesar* dit op eene wijze gedaan heeft, welke van hem heeft doen zeggen, *dat hij aan de toekomende geschiedschrijvers het werk niet bezorgd, maar hun als voor de voeten weggemaaid had*, doch deze welverdiende loffelijke melding ontneemt niets aan de waarheid van het gestelde, dat *Commentarii* niet zijn *gedenkwaardigheden*, maar *gedenkschriften*, en die de zeven boeken van gedenkschriften hadden vooreerst den *veldtogt tegen de Galliers* ten onderwerp, en daarna heeft hij nog in *drie* boeken den tegen *Pompejus* gevoerden Burger-oorlog beschreven. Bij deze zeven boeken voegde *Caesars* onderbevelhebber, *Aulus Hirtius*, nog een *achtste*, waarin hij de beschrijving der Gallische krijgsgebeurtenissen tot *Caesar's* terugkomst in Italie voltooid heeft.

Caesars Commentarii, in uren van zeldzame rust, echter grootendeels onder het gedruis der wapenen, en spoedig opgeteekend, mogen geenszins als een voltooid pragmatisch geschiedkundig werk beschouwd worden, maar als het dagboek van een' Veldheer, die in het vermelden van zijne daden denzelfden ligten, rasschen en niet te min vasten gang houdt, en met denzelfden geest bezield is, als die hem in de verrigting zijner daden bestuurde. Overal komt de persoonlijkheid van den verhaler uit, overal zijn streven naar het doel. Hij spreekt derhalve wel met matiging, maar zelden geheel onpartijdig.

Wat *Caesar* zoo geheel eenvoudig verhaalt, meent de lezer als met eigen oogen te aanschouwen. Veldslagen, welke hij levert; werktuigen, welke hij tot belegeringen vervaardigt; bruggen, welke hij over rivieren slaat, zijn als 't ware zigtbaar voor onze oogen daargesteld, en belooven de beoefening van den *Krijgsman*; steden en landen, welke hij beschrijft, zijn eene wezenlijke winst voor de *aardrijkskundigen*: de middelen en maatregelen, van welke hij zich bij de doelmatigste behandeling der meest verscheiden volken bedient, zijn even zoo veel gulde lessen voor den *Staatsman*. Maar buitendien zal ieder, die bij het lezen niets anders dan genoegen in de voordragt zoekt, buiten twijfel dit genot in volle mate deelachtig worden, indien middagklare duidelijkheid, kunstelooze bevalligheid en onopgesmukte sierlijkheid in staat zijn, om hem eene aangename gewaarwording te verschaffen. Te verwonderen is het, dat de in het leven zoo bijzonder hartstogtelijke man, aan zijne werken, dien boven alle hartstogten verheven toon van kalme rust en tevens eene matiging vermogt te geven, die allen tooi even als alle overtolligheid vermijdende, steeds slechts datgene, wat ter zake behoort, en steeds slechts het noodige met kortheid, en nogtans niet met dorheid, verhaalt. Zijne woorden zijn zoo wel gerangschikt, en bewegen zich zoo ligt als zijne legioenen zich bewogen hebben; daar hij zelf het zwaard en schrijfstift, (*gladium et stylum*) even vaardig wist te behandelen.

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

(*) De Heer *Steenbergen van Goor*, bij wien ook dit werk vertaald in 1825, en het IIde deel nu onlangs te Leeuwarden is uitgekomen.

de hem zoo eigene vaardigheid, nieuwe inrigtingen gemaakt, spoedt zich naar Griekenland en verovert den ganschen Epirus.

Pompejus neemt de wijk naar Dyrrachium. De onderhandelingen tot een vergelijk, loopen vruchteloos af. *Antonius* vereenigt zich en zijne legioenen met *Cesar's* magt, die *Pompejus* bij Dyrrachium belegert: *Cæsar* wordt geslagen, tweemaal op eenen dag: hij begeeft zich naar Thessalie en behaalt daar, bij Pharsalie op *Pompejus*, die zoo beroemde als beslissende overwinning. *Pompejus* vlugt en landt in Egypte, waar hij verraderlijk vermoord wordt. *Cæsar*, hem vervolgende, komt te Alexandrie, vindt wel het lijk van zijnen tegenstander, doch wordt in eenen nieuwen oorlog gewikkeld, welken een van *Caesar's* onderbevelhebbers, onder den titel van den *Alexandrijnschen* beschreef.

De commentarii over den Gallischen oorlog, begint *Caesar* met eene beschrijving van dat land.

De Helvetiers, door *Orgetorix* opgeruid, streven naar de heerschappij over Gallie. *Caesar* slaat hen, den overigen beveelt hij naar hunne woonplaatsen terug te keeren. De Galliers beklagen zich over *Ariovistus* den Koning der Germanen, vruchteloos poogt *Caesar* de oneenigheden in der minne bij te leggen: hij levert dus den onbuigzamen trotschen *Ariovistus* slag, en verdrijft de Germanen uit Gallie; ook de Belgen de dappere Nerviers, de Morinen en de Menapiers worden geslagen; terwijl hij daarentegen andere Gallische volksstammen, de Suessioniers, de Bellovacers en Ambiarers in zijne bescherming neemt. Gedurende *Caesars* glorierijke overwinning, zijn ook zijne onderbevelhebbers, *Publius Crassus*, *Servius Galba*, *Brutus* en *Titurius Sabinus*, als met den geest des Veldheers bezield, niet minder werkzaam niet minder gelukkig.

Ten zelfden tijde, als *Caesar* het binnenland aan zich onderwerpt, veroveren zij de kustlanden, en zegepralen ter zee over de Veneters, welke *Caesar* zelfs op het vasteland vruchteloos beoorloogd had.

Nu wagen Germaansche volken den Rijn over te trekken, om zich in Gallie met ter woon neder te zetten. Ook zij bezwijken voor *Caesar's* alvermogende wapenen. Thans oordeelt *Caesar* het noodzakelijk, zelf den Rijn over te trekken, ten einde de Germanen, die zich zoo haastten, om in Gallie te vallen, den oorlog in hun eigen land over te brengen. Hij bouwt inderdaad een meesterstuk! over de breede, diepe, snel stroomende rivier eene allezins bewonderenswaardige brug, strijdt en zegepraalt in Germanie, keert naar Gallie terug, zeilt echter spoedig naar Brittanje, bedwingt aldaar verscheiden volken, neemt van hen gijzelaars aan, keert nogmaals naar Gallie terug, en zendt aan den Senaat te Rome berigt van zijne verrigtingen, de Senaat beveelt, dat er ter eere der Goden, of veeleer aan de Goden ter eere van *Caesar* een dankfeest van twintig dagen zal gehouden worden.

In Gallie laat hij eene nieuwe vloot bouwen, en begeeft zich naar Illyrie, terwijl het naburige gedeelte dier provincie door de Pirusters verwoest werd. Na zijne aankomst eischt hij van elke stad een zeker getal soldaten. De Pirusters onderwerpen zich; want *Caesars* naam alleen heeft hen reeds versaagd. Hij scheept zich in naar Brittanje, voert daar op nieuw oorlog en keert als overwinnaar naar Gallie terug, waar hij het uitbarsten van eenen algemeenen opstand tegen gaat, en denzelven, waar die reeds uitgebarsten was, dempt en de rust hersteld; om nieuwe oproerigheden voor te komen, versterkt hij het leger, bestraft de voornaamste aanstokers en raddraaijers op eenen landsdag, geeft een waarschouwend voorbeeld tegen toekomende pogingen, om oproer te verwekken, door de Eburoners (hij riep zelfs de naburige volken op, om hen uit te plonderen) geheel en al te verdelgen, en vertrekt naar Italie. Gedurende zijne afwezigheid wagen de Galliers, wars van het juk hun door de Romeinen opgelegd, en bemoedigd door de hoop, dat *Caesar* door de onlusten te Rome verhinderd zal worden, om naar Gallie terug te keeren, tegen de achtergeblevene legioenen eenen nieuwen opstand: aan *Vercingetorix* dragen zij, ten einde een gemeenschappelijk vereenigingspunt te hebben, eenstemmig het opperbevel over den oorlog op. *Caesar* verneemt dit en spoedt zich over de Alpen naar Gallie: hij, de Veldheer, moet met tallooze moeijelijkheden worstelen, om zijn leger te bereiken. Intusschen komt hij dezelve gelukkig te boven: hij levert den opstandelingen slag en overwint hen: *Vercingetorix* zelf valt in *Caesars* handen.

De volgende tafereelen, betreffen den slag tusschen *Caesar* en *Pompejus*, de brug over den Rijn; en de zeden en gebruiken der Galliers en Germanen. Misschien komen wij daarop nog wel eens terug, te meer om dat bij al de verdiensten van *Kuffner's* beschouwing, en het voortreffelijke der vertaling en aanmerkingen, deze punten nog wel voor eenige toelichting of eenigzins anders gewijzigde ontwikkeling vatbaar schijnen.

I E T S

OVER HET

N I E Z E N.

Onlangs is er een klein Werkje uitgekomen ten onderwerp hebbende: de Burgerlijke beleefdheid voor Kinderen uit den beschaafden stand, waarin met veel omzigtigheid en naauwgezetheid beschreven wordt, hoe men *groetende* zich *buigen* moet, hoe men den hoed afnemen, aan tafel het servet voordoen, den lepel houden en van tafel opstaan moet, waarbij tevens als een hoofdvereischte van wellevendheid opgegeven wordt, om, wanneer iemand niest, hem een *welbekome het u*, toe te wenschen. Over de oudheid van dit gebruik zijn de geleerden het onderling niet eens. Maar men vindt toch geboekt dat Keizers en Koningen, die zich anders aan oude gebruiken, wanneer het met hunne staatkundige inzigten niet overeen komt, juist niet veel storen; meermaals deze soort van pligtpleging met groote oplettendheid uitgeoefend hebben. *Tiberius*, een wreed tiran, en zijn Minister *Sejanus* nog slechter dan hij, verzuimden nooit eene buiging te maken voor menschen die niesden, en niesde *Tiberius* zelf, dan vorderde hij dat hem diezelfde oplettendheid bewezen werd. Maar men vindt uit een veel vroeger tijdperk der geschiedenis aangeteekend, dat *Cyrus* met zijne legerhoofden overlegde of eene voorgestelde militaire onderneming al dan niet ten uitvoer zoude gebragt worden, en dat te midden dier beraadslaging de Koning niesde, en dat, niet alleen alle de officieren maar het geheele leger zich voor Zijner Majesteits neus bogen. Er bestaat een Grieksch puntdicht, hetwelk aantoont dat de Grieken op dit punt niet minder oplettend zijn dan de Perzen en Romeinen. Dat puntdicht namelijk maakt melding van zekeren *Proculus*, wiens neus zoo lang was, dat zijne handen het uiterste puntje van denzelven niet bereiken konden, en wiens ooren zoo verre van de neusgaten verwijderd waren, dat hij, wanneer hij moest niezen, niet kon zeggen: *welbekome het mij!* terwijl het geluid op dien afstand zijne ooren niet kon bereiken. De beroemde oude Natuur-Historie-Schrijver *Plinius*, stelt als een vraagstuk voor: *Cur sternutamentis salutamus* waarom groeten wij den niezenden. Ook verzekert de altijd geestige hoe zeer niet altijd even kiesche *Petronius* en de geleerde *Apulejus*, dat men in hunnen tijd niet minder beleefdheid en oplettendheid aan niezenden betoonde. Ja zelfs zegt men, dat dit beleefdheidsbetoon in Afrika onder volstrekt woeste volken plaats vond. Zoo worden in Abyssinie, volgens de berigten van een onzer nieuwste reizigers, die verzekert, dat hij dit als ooggetuigen verklaren kan, de onderdanen van den Keizer *Monomopata*, zoo dikmaals als het Zijner Keizerlijke Majesteit behaagt te niezen, dadelijk door een algemeen bekend teeken daar van verwittigd, en dat niezen wordt als dan door een algemeen *bravo* en *vivat* (echter niet met die woorden, want in Abyssinien is men even onkundig van Fransche uitdrukkingen als in sommige onzer letterkundige gezelschappen alwaar men het als eene soort van orthodoxie aanmerkt om dapper tegen die taal- en letterkunde uit te varen, welke men niet kent, maar daarom niet te min veroordeelt) of misschien wel *da capo*, *bis*, *bie* in alle zijne staten toegejuicht. Toen de Spanjaarden door zuivere ijver om de geloofsleer voort te planten, aangevuurd, Florida veroverd hadden, stonden zij verbaasd hetzelfde gebruik ook aldaar te ontmoeten. De Kaehique van Guanahare niesde in tegenwoordigheid van den Generaal *Soto*, en terstond bogen zich al de Indianen van zijn gevolg, Kamerheeren, Prefecten en Ministers, terwijl zij tegelijk de Zon baden, om toch hunnen gebieder te willen begunstigen, en hem met hare schitterende stralen te willen verlichten. Dit is dus het Wetboek der wellevendheid, met betrekking tot het niezen op zeer goede gronden bij de blanken en bij de zwarten, bij de oudere en bij de nieuwere Volken, in Europa, in Azie, in Afrika en in Amerika gevestigd.

Nog meer. De Jezuit *Famianus Strada* beweert, dat men, om de oudheid van het niezen te betoogen, opklimmen moet tot *Prometheus*; want, dat die doorluchtige Schepper van het menschelijk geslacht, een Zonnestraal aanhoudend in een klein doosje weggemoffeld hebbende, om zijn standbeeld daar mede te bezielen, hij aan hetzelve dien straal, bij wijze van een snuifje, in de neusgaten goot, wat veroorzaakte, dat het beeld onmiddelijk niesde, en hij dan ook zeer deftig zijn nieskompliment: *welbekome het u, mijn kind!* liet volgen. Maar andere geleerden, die van de fabelleer niet hooren willen, verwerpen de vertelling van *Prometheus*, en beweren dat de eer der uitvinding aan *Adam* toekomt van het allereerst geniesd te hebben, hoe zeer het niet uitgemaakt is, dat toen reeds de wensch van *welbekome het u* daarna gehoord werd.

In de alleroudste tijden werd het niezen als een kwaad voorteeken beschouwd als een ongelukspellend voorspook, ja de voorloopige aankondiging van eenen ophanden zijnde dood. Deze meening duurde, volgens het verhaal der Rabbijnen voort tot op den Aartsvader *Jakeb*, in wiens tijd, zoo als die Joodsche Schriftgeleerden verzekeren, het gebruik ontstaan is, om elkander, wanneer de neus eene kleine stuipachtige beweging ondergaat, geluk te wenschen, dat men dien dans al weder ontsprongen is. Maar wanneer het aan het niezen verbonden wezenlijk ongeluk, wezenlijk heeft opgehouden van uitwerking te zijn; wanneer de gansche wereld thans gerust en naar hartelust kan niezen, dan bestond er, naar sommige gevoelen ook geene gegronde reden meer om zoo noodeloos beleefd te zijn. Men heeft zich dus onledig gaan houden om naar eene andere reden te zoeken. Nu verzekeren *Segonius* en *Polydorus Virgilius*, dat toen *Gregorius de Groote* op den stoel van *St. Pieter* zat, er in Italie eene soort van pest heerschte, die zich door zekere trillingen in de neus openbaarde, zoodat in plaats van pestbuilen, gelijk te voren altijd, nu het niezen het onderscheidend kenmerk van *verpesten* was. Zeer natuurlijk wenschte men toen, om of in het geheel nooit te niezen, of, zoo dit al volstrekt gebeuren moest, dan na het niezen ten minste gezond te blijven, en niet door de pest bezocht te worden; waarom dan ook elk niezende, van anderen die het hoorden, zijn: *welbekom het u!* ontving.

Doch deze beide oudheidkundigen hebben te dezen opzigte tegenspraak ondervonden; want ofschoon het niet ontkend wordt, dat het geval in kwestie ten tijde van dien Paus *Gregorius* wezenlijk aldus heeft plaats gehad, is het daarom nog geenszins bewezen, dat het *welbekome het u*, bij het niezen, van deze gebeurtenis zijnen eersten oorsprong ontleend heeft. Neen, dat compliment was immers reeds ten tijd van *Cyrus*, ja zelts ten tijde van *Job* bekend. Men dient dus wel eenen anderen

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

oorsprong van dat oude gebruik op te sporen. *Aristoteles*, een man wiens naam eeuwen lang, dezelfde kracht geoefend heeft als het volledigste bewijs, verzekert in zijne *Problemata* of *vraagstukken*, dat het niezen een geschenk der Goden is, dat men het derhalven vereeren moet als iets heiligs, als een kostbaar en onbedriegelijk kenteeken van gezondheid. En om zijne stelling te bewijzen, beroept hij zich op het gezag van geneesheeren, die hunne zieken allerlei soort van nieskruiden gaven, om de vochten van het hersengestel te prikkelen, te verhelderen, te vervrolijken. *Hippocrates* is omtrent van hetzelfde gevoelen, als *Aristoteles*, en beweert, dat het niezen den hik verdrijft; dat het zeer voordeelig is, voor vrouwen die in het kraambed liggen; dat het de slaapzucht geneest, alsmede *apoplexie*, *katalepsie* en allerlei anderen, in *ie* uitgaande kwalen, die de kunde van den Arts, dikwerf jammerlijk te leur stellen. Ook waren de Grieksche dichters weinig van af, om het niezen als een ongunstig voorteeken te beschouwen, dat zij integendeel, bij wijze van een spreekwoord, van eene schoone vrouw zeiden, dat de *Gratien* en Liefdegoodjes bij hare geboorte geniesd hadden. Maar *Homerus* en *Theokritus*, spreken juist niet even gunstig van het niezen. Zij beschouwen het als een kwaad voorteeken, wanneer het aan de *linker* zijde opkomt; uit de regter zijde veroorzaakt het in de gevolgen zoo veel onheils niet. *Plutarchus*, die, zoo als men weet, of niet weet, geheel doorvoeid was, van het lezen der oude schrijvers, verhaalt, dat toen *Themistokles* voor den zeeslag van *Salamis*, op zijn schip den Goden offerde, en een der omstanders aan zijne linkerhand niesde, de Opperpriester daarover ten toppunt van vreugde was en dadelijk den Grieken de overwinning in dien aanstaanden slag voorspelde. Ook leert de Heilige *Augustinus*, een Kerkvader van het hoogste gezag en uitgebreide geleerdheid, (zoodat, gelijk *Lactantius*, de *Christen-Cicero*, wat zijn stijl aanbelangt, genaamd wordt, hij *Augustinus*, wegens zijne uitgebreide geleerdheid, met *Varro* vergeleken, en de *Christen-Varro*, pleeg genaamd te worden;) dat de ouden, wanneer zij bij het aanbinden van hunne voetschoeisels *niesden*, zich dadelijk weder te bed begaven. Wat toch, hoe gemakkelijk ook voor eenen enkelen keer, op den duur al vrij lastig moet geweest zijn. Over het algemeen werd het niezen dan eens als iets goeds, dan wederom als iets kwaads beschouwd, en wel steeds naar gelang der tijden, plaatsen en omstandigheden, waar en in welke het gebeurde. Zoo kon men zich gelukkig achten, wanneer men tusschen middag en middernacht niesde, of wanneer de zon in het teeken van den stier, den leeuw, de weegschaal, het ram of der visschen was. Maar niesde men tusschen middernacht en middag, of wanneer de zon in het teeken van de maagd, den waterman, de kreeft of den scorpioen was, dan werd het tijd, om zijne aardsche zaken in orde te brengen, en zich tot de groote reis voor te bereiden; want dan stond de dood reeds op den drempel der woning van hem of haar die zoo ongelukkig geniesd had.

Tegenwoordig vermijden fatzoenlijke lieden het niezen.

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

zoo veel mogelijk, en wanneer het hun al eens huns ondanks overvalt, dan gebeurt het maar zeer zelden dat een der overige aanwezigen er op lette, veel min het met een oud-modisch *wel bekome het u*, begroete. Hieraan zou men toch zeggen, dat wij onversaagder zijn dan onze voorouders. Het niezen jaagt thans niemand meer schrik aan. Wij hebben ons in dien krijg gehard, door het nemen van een snuifje. De *Kwakers*, die nimmer zeer mild waren met hun beleefdheidsbetoon, hebben het ouderwetsch gebruik, om bij het niezen, *wel bekome het u*, te wenschen, onder elkander stellig afgeschaft. De Heilige *Clemens* van *Alexandrië*, wilde niet, dat men voor niezenden den hoed af nam of hun iets toewenschte: integendeel beschouwde hij het niezen wel verre van waardig te zijn, dat men daaraan eenig eerbewijs toebragt, als een blijk van onmatigheid en slecht gedrag, ja als eene soort van zonde, die, zoo wanneer men daar niet tegen waakte, zeer ernstige gevolgen konde hebben.

ZEE-TIJDING.

Sedert onze laatste is in Tessel binnengekomen J. G. Adriaan, van Batavia, P. E. Vos, van Lissabon, laatst van La Rochelle, T. B. Nepperus, H. P. Brunkens, en C. Wagener, van Bordeaux, E. Guillet, van Rouan, K. Y. Parma, van Oleron, E. F. Lorenzen, van Holmstrand.

Uitgezeild D. F. Baas, naar Batavia, I. J. Barth, naar Curaçao, J. Hutchinson, naar Philadelphia, J. Edwards, naar New-York, L. Bardin, naar Hamptonrade, O. Hansen en D. Visman, naar Lissabon, J. O. Kuiper, naar Bordeaux, J. Barends, naar la Rochelle, C. H. Hazewinkel, naar Oleron, A. J. Overzee, R. L. Bovenkamp, B. P. de Vries, G. Ditmers, . . . Melz, G. Pierson en M. P. van der Zee, naar Londen, P. H. Plukker, naar Bristol, J. H. Buining, R. H. van Ree, G. J. Bossinge, H. J. Hage, E. D. Kuiper, J. Zomer, J. K. de Jong, . . . Jaski, H. Brinkman, D. Ouwehand en G. G. Bakker, naar Hull, H. J. Mugge, naar Bredlington, H. C. Meyer, naar New-Castle, A. P. de Jong en R. Tunteler, naar Boston in Engeland, S. Picket, naar Gothenburg, en J. B. Bondrager, naar Arendahl.

In het Vlie binnen G. Morwinkel, van Bergen, J. C. O. Naess, van Arendahl en A. M. Ridderwold, van Dramme.

Uitgezeild S. Becker, naar Bordeaux, P. H. Puister, naar Straalsund, I. J. Wiese, S. L. Pinksterboer, J. P. Rossinga, E. P. Drent en H. K. Rentes, naar Dantzig, P. J. Hazewinkel, D. H. van Wyk, H. J. Scholtens en J. E. Scherpbier, naar Koningsbergen, J. R.

(*Het vervolg op de kant van deze bladz.*)

Bossinga, naar Libau, P. S. Brouwer, R. J. Haverbult, naar Noorwegen, J. F. Riehn, naar Harsens, H. G. Schulte, J. O. Meinke, F. Jooste, O. G. Siuit, I. J. Jaski, P. G. Marst, A. J. Hansen, I. J. Heuvel, J. H. Jonker, J. F. Brouwer, J. G. Schroder, M. L. de Boer, K. A. de Weerd, E. P. Drent, H. J. Wykman en J. H. Kappen, op avontuur, B. H. Engelsman, T. D. Hunt en S. Harkes, naar Hamburg, B. R. van Wyk, naar Leverpool, P. Cort, naar Jerseij, G. J. Koster, M. Lord, G. Goudappel en H. H. Kuiper, naar Londen, L. R. Nieveen, naar Stettin, P. Ryland, naar Bergen, T. A. Hansen, naar Christiaansand, en T. de Jong, naar Drobach.

Te Terschelling niets binnen.

Uitgezeild W. Kroger, naar Hamburg.

Kapt. J. G. Adriaan, van Batavia in Tessel binnen, heeft op 5° n. breedte, 24° lengte w. van Greenwich gepraaid het schip *Natholia*, Kapt. T. Anderson, van Batavia naar Antwerpen, aan welks boord alles in de besten staat was.

Het Everschip *Regina*, Kapt. T. Tieman, van Amsterdam naar Hamburg, was den 3 April bij Ameland en zal waarschijnlijk dien dag in zee gekomen zijn.

Een gedeelte der lading van het schip *Philip*, Kapt. W. Baartscheer, van Baltimore naar Amsterdam, in het Frieschegat gestrand, is, volgens een brief van Harlingen van den 24 Maart, beschadigd geborgen, doch het schip zal niet af te brengen zijn.

Het schip *Omega*, Kapt. S. Barnes, van Hamburg naar Philadelphi, bij Altenbruoch gestrand, is, weder af en te Cuxhaven aangekomen.

Het schip *Rosetta*, Kapt. Morice, van Arica naar Hamburg, is op de Elve gestrand, doch na ligter weder vlot geworden en te Altona aangekomen; een gedeelte der lading, geheel uit kina bestaande, is beschadigd.

Het Blakezer Ever-schip *de 2 Gebrüders*, Kapt. J. L. Tieman, met stuk goederen, van Amst. naar Hamburg, is, nadat hetzelve in zee door hevige storm beloopen, zwaar lek geworden en een gedeelte der lading over boord geworpen was, den 29 Maart in zinkende staat te Cuxhaven binnengekomen; men was bezig met lossen om te repareren.

Volgens een brief van Helgoland van den 28 Maart, hadden visschersboten aldaar aangebragt het hol van een vol water gelopen Ever-schip, blijkens een in de kajuit gevonden Connossement, genaamd *die frau Elizabeth*, Kapt. F. Spiezen, benevens eenige tuigagie, een stuk van eene mast en een zeil.

Het Altonaer-schip *Anna Dorotea*, Kapt. L. P. Schmidt, van Bajonne naar Hamburg of Altona, is, volgens een brief van Boulogne van den 30 Maaat, dien morgen, aan de kust van Berck op strand gedreven en in stukken gestoten, waarbij twee man van het volk en een passagier zijn omgekomen; men dacht een gedeelte der lading te bergen.

Arrivementen: Te Batavia D. Steur, van Antwerpen, en J. J. Bonn, van Rotterdam; te Havana J. S. Stent, van Antwerpen; te Savannah D. Stenson, en te Providence B. J. Pearce, beide van Amsterdam.

, In de maand Maart 1827, zijn binnen de Stad Leyden overleden: 14 Mans, 27 Vrouwen, 23 Zoons en 19 Dochters, te zamen 83 personen.

In dezelfde maand zijn aldaar geboren 107 Kinderen, waar onder 2 paar tweelingen, als: 58 Zoons en 49 Dochters; 3 doodgeborene Dochters, niet onder de bovenstaande opgave begrepen.

, Heden is mijne geliefde Huisvrouw GOEDJE SCHWERIN, voorspoedig bevallen van eene DOCHTER.

LEYDEN 8 April 1827.

D. NATHANS.

, Heden overleed mijne geliefde Huisvrouw, JOHANNA BRONSGEEST, in den ouderdom van 31 jaren, na eene genoegelijke Echtverbintenis van bijna twee jaren.

AMSTERDAM 3 April 1827.

G. ROELVINK.

, Heden ontsliep onverwagts, mijne geliefde Echtgenoote JOHANNA WILLEMINA ROEST, in den ouderdom van één en veertig jaren. — Ik betreur haar, met mijne Kinderen.

LEYDEN den 4 April 1827.

J. VAN ALPHEN.

, Heden overleed alhier, in den ouderdom van circa 68 jaren, onze geliefde Vader en behuwd-Vader ADRIANUS HARTEVELT, in leven *Wethouder en Vrederegter*.

De overledene heeft stellig begeerd dat men geene uiterlijke teekenen van rouw over zijn afsterven zoude dragen.

LEYDEN den 5 April 1827.

Uit aller naam,
A. C. HARTEVELT.

, Heden overleed alhier in den ouderdom van 31 jaren, aan de gevolgen van eene Zenuw-Zinking-Koorts, den Wel-Edelen Gestrengen Heer GERRIT TOE LAER, *1ste Luitenant* bij het regement Kurassiers N°. 3.

LEIDEN 5 April 1827.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Amsterdam den 7 April 1827.

Holland,	Werkelijke Schuld .	2½ pCt.	f 51¾	à 52¼
	Rest. Uitgestelde dito		- 13/16	à ⅞
	Kans-Biljetten		- 17¾	à 18
	Stellen van uitgeloten dito . .		- 6100	à 6150
	Amortisatie-Sijndic.	4½ pCt.	- 95¼	à 95½
	Domein Losrenten .	2½ „	- 88¼	à 88¾
	Handel-Maatschappij	4½ „	- 88¾	à 89¼
Frankrijk,	Inschrijving Grootb.	5 „	- —	à —
	Dito op dito	3 „	- 70¼	à 70¾
Rusland,	bij *Hope en Comp.* .	5 „	- 99½	à 99¾
	Ins. op 't Grootb. .	6 „	- 51½	à 51¾
Pruissen,	Obl. Neg. Londen .	5 „	- 104	à 104¼
	dito in Londen van 1822 . .		- 104	à 104½
Spanje,	Obl. bij *Hope en Comp.*	5½ pCt.	- 26¼	à 26¾
	Nieuwe geldl. van 1822		- 9	à 9½
Oostenr.,	Obl. bij *Gollen Comp.*	5 „	- 75	à 75½
	dito	4 „	- 61¼	à 61¾
	Certificaten	2½ „	- 42	à 42¼
	Neg. Metaliek . . .	5 „	- 85¼	à 85¾
	Dito Bank Actien		- 1275	à 1280
Napels,	Certificaten	5 pCt.	- —	à —
	dito dito in Napels		- 70½	à 71

, BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, zijn van meening op Donderdag den 12 April 1827, des voormiddags ten 12 ure, aan te besteden:

Eenige reparatien en vernieuwingen aan sommigen der CASERNE-GEBOUWEN en STALLEN, in en bij den Doelen, met de leverantie der daarbij noodige MATERIALEN.

Waarvan de bestekken dagelijks (uitgezonderd de Zon- en Feestdagen) van des morgens 10 tot des middags 4 ure, ter lezing liggen bij den *Stads Architect*, die ook de noodige opheldering zal geven.

Te Leyden bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, op de Breedestraat.